

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ KOMISJI FINANSÓW PUBLICZNYCH

(NR 168)

z dnia 7 lipca 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Finansów Publicznych (nr 168)

7 lipca 2021 r.

Komisja Finansów Publicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Henryka Kowalczyka (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek obrad:

– zaopiniowanie wniosku Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie zmiany przeznaczenia rezerwy celowej (poz. 29) zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2021;

– zaopiniowanie wniosku Ministra Edukacji i Nauki w sprawie zmian w planie finansowym Narodowego Centrum Nauki na rok 2021;

– rozpatrzenie opinii komisji sejmowych o sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. (druk nr 1234):

1. Opinia Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży o:

a) części budżetowej 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka:

- dochody i wydatki,
- wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
- dotacje podmiotowe i celowe;

b) części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie:

- dochody i wydatki,
- wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
- dotacje podmiotowe i celowe;

c) części budżetowej 67 – Polska Akademia Nauk:

- dochody i wydatki,
- dotacje podmiotowe i celowe;

d) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 29 i 43;

e) dotacjach przedmiotowych i podmiotowych;

f) programach wieloletnich w układzie zadaniowym;

g) agencjach wykonawczych:

- Narodowym Centrum Badań i Rozwoju,
- Narodowym Centrum Nauki;

h) państwowych osobach prawnych:

- Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej,
- Centrum Łukasiewicz;

2. Opinia Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży i Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej o:

a) części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie części oświatowej:

– wydatki;

b) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 11, 26, 52 i 62;

c) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów:

– 801 – Oświata i wychowanie:

– dochody i wydatki,

– wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,

– dotacje celowe;

– 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza:

– dochody i wydatki,

– dotacje celowe;

d) zadaniach z zakresu administracji rządowej i innych zadaniach zleconych jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami w części 85 – budżety wojewodów.

W posiedzeniu udział wzięli: **Sebastian Skuza** sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, **Dariusz Piontkowski** sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki, **Maciej Wais** główny księgowy Narodowego Centrum Nauki, **Przemysław Kurczewski** zastępca dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, **Tomasz Bzukała** dyrektor generalny Centrum Łukasiewicz, **Paweł Rowiński** wiceprezes Polskiej Akademii Nauk, **Piotr Prokopczyk** dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli, **Dariusz Zielecki** pełniący obowiązki wicedyrektora departamentu Administracji Publicznej NIK.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ksenia Angierman-Kozielska** i **Łukasz Żylik** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych, **Olga Olkowska** – specjalista z Biura Analiz Sejmowych.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dzień dobry. Witam państwa bardzo serdecznie w tym dniu długim i obfitującym w posiedzenia Komisji. Otwieram posiedzenie Komisji Finansów Publicznych. Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Porządek posiedzenia przewiduje: po pierwsze, zaopiniowanie wniosku ministra finansów, funduszy i polityki regionalnej w sprawie zmiany przeznaczenia rezerwy celowej (poz. 29) zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2021; po drugie, zaopiniowanie wniosku ministra edukacji i nauki w sprawie zmian w planie finansowym Narodowego Centrum Nauki na rok 2021; po trzecie, rozpatrzenie opinii komisji sejmowych o sprawozdaniu z wykonania budżetu za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. w zakresie opinii Komisji: Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie ma, zatem stwierdzam przyjęcie porządku.

Witamy na posiedzeniu Komisji przedstawicieli rządu: pana ministra Sebastiana Skuzę – sekretarza stanu w Ministerstwie Finansów, pana Dariusza Piontkowskiego – sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki, pana Macieja Waisa – głównego księgowego Narodowego Centrum Nauki, pana Przemysława Kurczewskiego – zastępcę dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, pana Tomasza Bzukałę – dyrektora

generalnego Centrum Łukasiewicz i pana Pawła Rowińskiego – wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk.

Przystępujemy do realizacji pkt 1 porządku dziennego. Proszę o przedstawienie wniosku ministra finansów, funduszy i polityki regionalnej w sprawie zmiany przeznaczenia rezerwy celowej (poz. 29). Wniosek przedstawi pan minister Sebastian Skuza. Proszę bardzo.

Proszę bardzo, pani przewodnicząca.

Posel Krystyna Skowrońska (KO):

Panie przewodniczący, mam wniosek formalny. W związku z omawianiem części budżetowych poprosiłabym państwa ministrów o informację dodatkową, w których spółkach Skarbu Państwa zasiadają przedstawiciele najbliższych rodzin polityków PiS, jakie pełnią funkcje i czy tych funkcji się zrzekli.

Prawo i Sprawiedliwość podjęło na kongresie uchwałę wzywającą do zakończenia nepotyzmu. Program nepotyzm plus kończy się. Chciałabym, żeby pan minister i osoby referujące poszczególne części budżetowe odnieśli się do tego – ile osób spośród najbliższych członków rodzin posłów PiS zasiada w spółkach Skarbu Państwa?

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. W czasie debaty na budżetem roku 2020 jest możliwość zadawania pytań i państwo posłowie mogą zgłosić oczekiwanie takich informacji. Nie widzę potrzeby i możliwości, aby przy sprawozdaniu budżetowym za rok 2020 wszyscy ministrowie mówili o wszystkich spółkach. Na przykład edukacja takich spółek nie ma w nadzorze, więc trudno będzie tego wymagać.

Ten wniosek nie jest możliwy do zrealizowania, natomiast jest możliwe zadawanie pytań w trakcie debaty i do tego zachęcam.

Proszę o przedstawienie wniosku ministra finansów, funduszy i polityki regionalnej. Proszę bardzo, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów Sebastian Skuza:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Rozpatrywany wniosek dotyczy zmiany przeznaczenia kwoty 1390,2 tys. zł ujętej w ustawie budżetowej na rok 2021 w ramach rezerwy celowej w pozycji nr 29 pod nazwą: „Podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez organy administracji rządowej”. Kwota ta zostanie przeznaczona na sfinansowanie zajęć wspomagających uczniów w opanowaniu i utrwalaniu wiadomości i umiejętności z wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych w zakresie kształcenia ogólnego oraz zajęć z języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych oraz dotowanych przez organy administracji rządowej.

Zajęcia te mogły być organizowane częściowo do dnia zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych w bieżącym roku szkolnym, a także będą mogły być organizowane w pierwszych miesiącach roku szkolnego 2021/2022.

Pragnę zauważyć, że w odniesieniu do szkół prowadzonych oraz dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego planowane wydatki wynikające z przyjętych rozwiązań zostały przewidziane w ramach zwiększonej rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej, zgodnie z opinią nr 91 Komisji Finansów Publicznych do ministra finansów w sprawie zmiany przeznaczenia kwoty 56 943 132 zł rezerwy celowej w poz. 52, uchwalonej na posiedzeniu w dniu 9 czerwca. Pozytywnie zaopiniowano propozycję wyżej wymienionej kwoty na zwiększenie rezerwy części oświatowej subwencji na finansowanie zajęć wspomagających.

Samorząd już te środki ma. To jest tylko drobna zmiana, żeby również uczelnie, które dotuje organ administracji rządowej, mogły mieć takie rozwiązanie. Nie spowoduje to zakłóceń w finansowaniu zadań, na które rezerwa została pierwotnie zaplanowana.

Zwracam się do Wysokiej Komisji o pozytywne rozpatrzenie przedmiotowego wniosku.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję panu ministrowi za przedstawienie wniosku. Otwieram dyskusję.
Pani przewodnicząca Skowrońska.

Poseł Krystyna Skowrońska (KO):

Szanowny panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, mam pytanie do pana ministra. Wniosek referował minister finansów. Wniosek został złożony przez ministra edukacji i nauki. Środki miały być przeznaczone na podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez organy administracji rządowej. Ile dodatkowych środków przekazał resort finansów dla poszczególnych samorządów w związku z trudną sytuacją związaną z okresem pandemii i mniejszymi dochodami samorządów?

Po drugie, czy resort ma wiedzę, o ile zwiększył się udział dofinansowania zadań z zakresu oświaty przez samorządy? Wszystkie samorządy wskazują, że do otrzymanej subwencji oświatowej dodają regularnie coraz wyższe kwoty, stanowiące trzydzieści kilka procent i więcej. Ponad 30% dokładają do zadań, które są związane z oświatą, a subwencja oświatowa nie wystarcza na pokrycie realizacji zadań. Czy i kiedy dodatkowe środki otrzymają samorządy na zadanie, które państwo określili tym wnioskiem, realizowane przez szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez organy administracji rządowej?

Jaką podwyżkę otrzymają np. szkoły rolnicze i muzyczne? Ile środków zostanie przeznaczonych z tej rezerwy na podwyższenie wynagrodzeń dla nauczycieli w szkołach artystycznych, w tym w szkołach muzycznych? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Proszę, panie ministrze, proszę o odpowiedź, na ile to możliwe, bo tematyka pytań odbiegała od treści wniosku.

Sekretarz stanu w MF Sebastian Skuza:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, w ubiegłym i bieżącym roku do jednostek samorządu terytorialnego trafiło zasilenie na ok. 13 mld zł.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Pani przewodnicząca słyszała? 13 mld zł.

Sekretarz stanu w MF Sebastian Skuza:

Były to środki głównie na cele inwestycyjne. Jednostki samorządu terytorialnego wykonały stronę dochodową ogółem za rok 2020 wyższą niż planowano przez pandemię. Dla jednostek samorządu terytorialnego zakończył się nadwyżką w wysokości 5,7 mld zł. Wynik może nie bardzo dobry, ale dobry, zwłaszcza w okresie pandemicznym. Powtarzam: nadwyżka 5,7 mln zł przy planowanym przed pandemią deficycie 21 mld zł. Również nadwyżka operacyjna jednostek samorządu terytorialnego za rok 2020, czyli wskaźnik inwestycyjny, która pozwala na rozwój, wyniósł ponad 21 mld zł. Myślę, że dochody w samorządach dobrze się ukształtowały. Poza niewielkim ubytkiem w dochodach z PIT, dochody z CIT i inne dochody wykazywały tendencję wzrostową.

Jeśli chodzi o kwestię zasilenia w dodatkowe środki, chciałem zwrócić uwagę na sens opinii, o której dyskutujemy. Na zadanie, o którym mówimy, czyli na dodatkowe zajęcia wspomagające jednostki samorządu terytorialnego już dostały, za zgodą Komisji Finansów Publicznych środki w wysokości 56 943 132 zł. To jest kwestia analogicznego zachowania, jeśli chodzi o jednostki edukacyjne prowadzone przez administrację rządową.

Co do podwyżek, to rzeczywiście rezerwa nazywa się „Podwyższenie wynagrodzeń”, ale dotyczyła skutków przechodzących podwyżek z roku ubiegłego. Na tej pozycji powstała oszczędność. Gospodarujemy nią na wniosek ministra edukacji i nauki w taki sposób, że środki zostają w systemie edukacji, nauki i oświaty.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Pani przewodnicząca będzie z liczbami dyskutować? Proszę bardzo.

Poseł Krystyna Skowrońska (KO):

Pan minister podał te liczby, które były wygodne. Pytałam o stronę kosztową, nie o stronę dochodową. Pytałam, jakie środki są przekazywane w postaci subwencji oświatowej i jakie są koszty samorządów. Żeby nie zdominować tej dyskusji, zachowam się bardzo elegancko, mimo że nepotyzm wprost kwitnie. Poproszę pana ministra o odpowiedź na piśmie. Będzie to nam potrzebne, aby zweryfikować dane. Zwiększyły się również koszty samorządów, a pan minister nie odpowiedział na pytanie, ile dodatkowych środków samorzady angażują średnio na realizację zadań oświatowych ponad przekazaną sumę. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Rzeczywiście ta informacja to czas na dyskusję o subwencji oświatowej. Od wielu lat jest ona dla samorządów niewystarczająca. Jest to też polityka samorządów. Tak skonstruowana jest subwencja oświatowa, że jest na ucznia, a nie na utrzymanie – po ile kto sobie zażyczy. Pewnie od wielu lat jest niewystarczająca dla samorządów.

Poseł Krystyna Skowrońska (KO):

Niedobór powiększa się zdecydowanie z roku na rok przez ostatnich 6 lat.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Podczas debaty o oświacie będzie czas na tego typu pytania.

Czy są uwagi do opinii Komisji? Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, stwierdzę, że Komisja Finansów Publicznych pozytywnie zaopiniowała wniosek ministra finansów. Sprzeciwu nie słyszę, zatem stwierdzam, że Komisja Finansów Publicznych pozytywnie opiniuje wniosek ministra finansów, funduszy i polityki regionalnej w sprawie zmiany przeznaczenia rezerwy celowej w poz. 29. Dziękuję bardzo.

Przechodzimy do pkt 2 porządku dziennego – wniosek ministra edukacji i nauki w sprawie zmian w planie finansowym Narodowego Centrum Nauki. Proszę o przedstawienie wniosku pana ministra Dariusza Piontkowskiego.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki Dariusz Piontkowski:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, wniosek dotyczy zwiększenia budżetu Narodowego Centrum Nauki, który wynosi prawie 1,3 mld zł, o dodatkowe 30 mln zł. Szefostwo tej instytucji wskazało, że przydałyby się dodatkowe pieniądze na realizację grantów, które już są realizowane w NCN. Nie jest to zwiększenie bardzo poważne budżetu tej instytucji, ale pozwoli na realizację części grantów, które dotąd nie mogły być realizowane.

Jeżeli będą potrzebne dodatkowe wyjaśnienia, to przedstawiciele NCN przedstawiają bardziej szczegółowe informacje.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Pan minister wspomniał o wydatkach. Poprosimy o jedno słowo o stronie przychodowej. Czy rodzi to jakieś inne skutki?

Sekretarz stanu w MEiN Dariusz Piontkowski:

Ta sama kwota. Pieniądze pochodzą z budżetu w dyspozycji ministra edukacji i nauki.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. teraz mamy jasność.

Otwieram dyskusję. Pan poseł Dariusz Rosati.

Poseł Dariusz Rosati (KO):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Szanowni państwo, panie ministrze, to bardzo lakoniczny wniosek, muszę powiedzieć. Prosi pan o zwiększenie budżetu Narodowego Centrum Nauki o 30 mln zł. Jako wieloletniego pracownika naukowego cieszy mnie oczywiście ten wniosek i mam zamiar go poprzeć, ale jednak chciałbym wiedzieć, po pierwsze, dlaczego 30 mln, a nie 300 mln. Kwota 1,3 mld zł przeznaczona obecnie na NCN jest na kraj tej wielkości absolutnie niewystarczająca. Pan sobie doskonale z tego zdaje sprawę. Zatem – dlaczego 30 mln zł?

Po drugie, na co konkretnie mogą być przeznaczone te pieniądze. Z wielkim niepokojem przyjmujemy sygnały z Ministerstwa Edukacji i Nauki dotyczące kierunków preferowanych przez kierownictwo ministerstwa, jeśli chodzi o badania naukowe i budowanie potencjału naukowego Polski. Proszę nas zapewnić, panie ministrze, że te pieniądze będą wykorzystane na sprawy o kluczowym znaczeniu dla rozwoju Polski, na sprawy, które będą wzmacniały fundamenty rozwojowe Polski.

Proszę nam powiedzieć, dlaczego, jeśli jest to tak ważne, nie proponujecie państwo dodatkowych pieniędzy, nie tylko te 30 mln zł?

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Pan poseł Dariusz Wieczorek.

Poseł Dariusz Wieczorek (Lewica):

Panie przewodniczący, panie ministrze, mam dwa pytania. Po pierwsze, pan minister powiedział, że 30 mln zł to generalnie budżet ministerstwa. Pytanie – jakie zadania ministerstwa pozostaną niezrealizowane w ramach kwoty 30 mln zł?

Druga rzecz. Idąc tokiem myślenia pana posła Rosatiego, 30 mln zł ma być przekazane na granty zewnętrzne. Kwota 30 mln zł musiała być określona na podstawie jakichś wniosków. Na co konkretnie i jakie wnioski były złożone w ministerstwie, stanowiące podstawę wniosku o zwiększenie kwoty o 30 mln zł?

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Wszystkie pytania?

Pan minister czy może przedstawiciel NCN?

Sekretarz stanu w MEiN Dariusz Piontkowski:

Dwa zdania, jeżeli można. Chcielibyśmy przeznaczyć dużo większą kwotę, ale niestety nie mieliśmy poważnych środków. Ta kwota pochodzi z oszczędności. Za chwilę pan dyrektor powie kilka zdań na temat źródła dochodów.

Kwota została zawnioskowana przez dyrektora Narodowego Centrum Nauki. Przedstawiciel NCN wyjaśni państwu, na co dodatkowe środki mogą być przeznaczone.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Proszę bardzo.

Dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów MEiN Jarosław Oliwa:

Jarosław Oliwa – dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów MEiN.

Kwota 30 mln zł, jak pan minister powiedział, to nie są środki na miarę naszych ambicji. Chcielibyśmy dużo więcej przeznaczyć, natomiast w trakcie realizacji budżetu okazało się, że część środków, które mamy, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie podziału subwencji na zadania naukowe i dydaktyczne dla uczelni, w ramach rezerwy na podziały korygujące, może być wykorzystana. Udało się nam zagwarantować wszystkim uczelniom nadzorowanym przez ministra edukacji i nauki stabilny (1,5 punktu procentowego) wzrost subwencji w bieżącym roku. Udało się dla wszystkich uczelni zagwarantować dodatkowe środki dla uczelni i instytutów prowadzących szkoły doktorskie na sfinansowanie stypendiów w szkołach doktorskich.

Zostały pewne środki oszacowane na 30 mln zł. Byliśmy w stanie te pieniądze przeznaczyć na Narodowe Centrum Nauki. Chodzi o zwiększenie puli środków na poszczególne strumienie już realizowane przez NCN, nie o nowy konkurs, tylko o poprawę wskaźników sukcesu w NCN. Kwota 30 mln zł to skala, na którą nas w tej chwili stać. Cieszy się, że te środki udało się wygospodarować. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Proszę o krótkie uzupełnienie przedstawiciela Narodowego Centrum Nauki. Będą głosowania na sali plenarnej.

Główny księgowy Narodowego Centrum Nauki Maciej Wais:

Dziękuję, panie przewodniczący. Nazywam się Maciej Wais. Jestem głównym księgowym Narodowego Centrum Nauki.

Jeśli chodzi o finansowanie nauki poprzez system konkursowy realizowany przez NCN, należy wskazać, że obserwujemy w ostatnim czasie dość gwałtowny spadek wskaźników sukcesu wniosków grantowych, które są kierowane do finansowania. Obecnie średni wskaźnik sukcesu to ok. 15%. Jeszcze kilka lat temu to było ok. 25%. Wydaje się, że do wskaźnika sukcesu na poziomie 25% byłoby bardzo racjonalne i oczekiwane przez polskie środowisko naukowe. Stąd te 30 mln zł zwiększenia naszych dotacji celowych kierowanych bezpośrednio na finansowanie grantów. To jest pierwszy bardzo istotny krok w tym kierunku, żeby osiągnąć wskaźnik 20–25%.

Dlaczego kwota 30 mln zł? Oprócz możliwości budżetowych jest też kwestia, że nasze umowy grantowe są wieloletnie. Finansujemy je w perspektywie kilku lat do przodu. Na obecnym etapie roku budżetowego mamy ograniczone możliwości zaangażowania i wydania tych środków w obecnym roku. To jest balansowanie potrzeb i możliwości wydatkowych.

Jeśli chodzi o to, na co konkretnie zamierzamy te środki wydać, chciałbym wskazać na dwa konkursy, w których zwiększamy finansowanie w tym roku. Pierwszy to konkurs skierowany do młodych naukowców rozpoczynających samodzielną karierę naukową. Drugi to konkurs „Miniatura” – specyficzny konkurs na małe granty dla osób, które wchodzi do systemu grantowego. Wydatkowanie dodatkowych środków na takim kierunku jest bardzo efektywne i potrzebne polskiej nauce. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Proszę króciutko.

Poseł Dariusz Rosati (KO):

Nie mam żadnych zastrzeżeń i osobiście popieram ten wniosek. Apeluję jednak do przedstawiciela Ministerstwa Edukacji i Nauki, żeby bardzo poważnie podejść do tych spraw, o których wspomniałem poprzednio. W nakładach na naukę, na badania i rozwój, Polska jest w UE wśród krajów o najniższym udziale wydatków publicznych na badania naukowe. To jest mniej niż 0,1% PKB. Odstajemy nie tylko od rozwiniętych krajów Europy Zachodniej czy krajów skandynawskich, ale jesteśmy 3-, 4-krotnie gorsi niż Czesi czy Węgrzy.

Jeśli chcecie państwo budować Polski Ład, Polskę dobrobytu, macie przecież usta pełne frazesów na temat tego, jak Polska będzie się rozwijać, informuję was, że jeśli nie zwiększycie nakładów na badania, to nic z tych planów nie będzie. Nie chodzi mi o to, żebyście odnieśli sukces, ale mnie zależy na losie Polski.

Panie ministrze – zwracam się do pana ministra Piontkowskiego – niech pan łaskawie przekaże na kierownictwie resortu, że posłowie Komisji wyrażają zaniepokojenie niskim poziomem wydatków. Jego zadaniem jest, bardziej niż prowadzenie ideologicznej wojny w szkołach, zdobycie środków na to, żeby polska nauka się rozwijała.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Wniosek jest taki – opinia pozytywna, tylko dlaczego tak mało? Dobrze. Dziękuję bardzo.

Pan poseł Czesław Siekierski jeszcze? Proszę króciutko, bo chcemy zakończyć ten punkt przed głosowaniem.

Poseł Czesław Siekierski (KP):

Chciałbym poprosić o pisemną odpowiedź na pytanie o poziom wykorzystania środków unijnych w konkursach. Z moich informacji wynika, że poziom wykorzystania tych środków jest niski.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Myślę, że dyskusję będziemy mogli kontynuować, bo za chwilę będzie omawiana stosowna część budżetowa.

Nie było głosów krytycznych, więc proponuję przyjęcie pozytywnej opinii Komisji Finansów Publicznych do wniosku ministra edukacji i nauki w sprawie zmian w planie finansowym Narodowego Centrum Nauki.

Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznaję opinię za przyjętą. Sprzeciwu nie słyszę, zatem stwierdzam przyjęcie pozytywnej opinii Komisji.

Ogłaszam przerwę na głosowania na sali plenarnej. Spotykamy się 5–10 minut po głosowaniach.

[Po przerwie]

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Wznawiam obrady Komisji Finansów Publicznych.

Przystępujemy do realizacji pkt 3 porządku dziennego. Kontynuujemy rozpatrywanie wykonania budżetu w częściach należących do właściwości komisji sejmowych. Posłowie – członkowie Komisji Finansów Publicznych otrzymali informację o wykonaniu budżetu przygotowana przez dysponentów części budżetowych, informacje NIK o wynikach kontroli wykonania budżetu w częściach budżetowych, a także opracowania BAS. Informuję, że wszystkie materiały są dostępne w wersji elektronicznej na iPadach.

Rozpatrywanie opinii komisji sejmowych o sprawozdaniu z wykonania budżetu będzie się odbywało w następującym porządku: wystąpienie posła referenta komisji branżowej, wystąpienie posła koreferenta Komisji Finansów Publicznych, wystąpienie przedstawicieli NIK, pytania posłów, odpowiedzi, dyskusja.

Przystępujemy do rozpatrzenia opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Proszę przedstawiciela Komisji, posła Sławomira Skwarka, o zreferowanie opinii Komisji.

Poseł Sławomir Skwarek (PiS) – przedstawiciel Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Mam zaszczyt przedstawić opinię Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia (druk nr 1234) w zakresie działania Komisji. Opinia została uchwalona na posiedzeniu w dniu 24 czerwca 2021 r.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży rozpatrzyła sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia, wraz z analizą NIK, w zakresie:

- części budżetowej 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka,
- części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie,
- części budżetowej 67 – Polska Akademia Nauk,
- części budżetowej 83 – Rezerwy celowe w poz. 29, 43,
- agencji wykonawczych: Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Narodowego Centrum Nauki,
- państwowych osób prawnych: Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, Centrum Łukasiewicz.

Po zapoznaniu się ze szczegółowymi informacjami dysponentów części budżetowych, opiniami ekspertów, po wysłuchaniu stanowiska NIK, dodatkowych wyjaśnień ze strony przedstawicieli rządu, dyskusji na podkomisji oraz w czasie posiedzenia Komisji, Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży pozytywnie opiniuje dla Wysokiej Komisji sprawozdanie z wykonania budżetu państwa w powyższym zakresie. Dziękuję bardzo.

Panie przewodniczący, nie ma pani poseł Skowrońskiej, ale chciałem powiedzieć, że nie posiadam żadnej osoby bliskiej w spółkach Skarbu Państwa. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Proszę o przedstawienie koreferatu ze strony Komisji Finansów Publicznych przez pana posła Zbigniewa Girzyńskiego.

Poseł Zbigniew Girzyński (PS):

Dziękuję, panie przewodniczący.

Wysoka Komisjo, po zapoznaniu się z opinią komisji branżowej oraz z opiniami ekspertów i NIK nie wnoszę uwag do przedstawionego referatu i wnoszę o pozytywną opinię wobec tych części budżetu państwa.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Proszę przedstawiciela NIK o przedstawienie wyników kontroli realizacji wykonania budżetu w omawianych częściach.

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli Piotr Prokopczyk:

Piotr Prokopczyk – dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego.

Szanowni państwo, mam przyjemność przedstawić wyniki kontroli, którą przeprowadził nasz departament, jeśli chodzi o realizację części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz części 30 – Oświata i wychowanie.

Obie te części zostały ocenione przez NIK pozytywnie. W ramach skontrolowanych niecałych 7% wydatków z budżetu państwa oraz z budżetu środków europejskich w części 28 stwierdzono, że wydatki zostały zrealizowane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem przepisów regulujących tryb wykonywania poszczególnych rodzajów wydatków. W ramach części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauki stwierdzono nieprawidłowości. Jednak nie miały one istotnego wpływu na ocenę ogólną wykonania budżetu państwa. Nieprawidłowości dotyczyły m.in.: nieczytelnego rozliczenia dotacji celowych na łączną kwotę ponad 5000 tys. zł – oparto się jedynie na ogólnej kwocie poniesionych wydatków, przekazania z opóźnieniem wynoszącym 35 i 49 dni pierwszych transz dotacji wynikających z umów zawartych z trzema jednostkami. Pojawiły się też nieprawidłowości dotyczące niespełniania pewnych wymogów ustawy o rachunkowości. Chodziło o kwestię niezawarcia w polityce rachunkowości jednostki informacji dotyczących określenia struktury zbioru danych, ich wzajemnych powiązań oraz funkcji w organizacji całości. Szczegółowe informacje zawarte są w informacji o wynikach kontroli. Można jeszcze wskazać w części 28, że minister nie skorzystał z możliwości kontroli merytorycznej sprawozdań złożonych przez Biuro Rady Doskonałości Naukowej.

Jeśli chodzi o część 30 – Oświata i wychowanie, na podstawie kontroli prawie 10% realizowanych wydatków z budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one zrealizowane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem przepisów regulujących tryb wykonania poszczególnych rodzajów wydatków. Nie stwierdzono nieprawidłowości w wydatkowaniu środków.

Jeśli chodzi o sprawozdania w części 28 i 30, zostały one sporządzone na podstawie sprawozdań jednostkowych, terminowo i prawidłowo pod względem rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki oraz dysponenta głównego były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań dysponenta głównego w zakresie jego dochodów i wydatków oraz urzędu obsługującego ministra.

Jeśli chodzi o rezerwy celowe, pozycje, które zostały w ramach kontroli wykonania budżetu państwa w części 28 i 30 skontrolowane szczegółowo, nie wykazały nieprawidłowości.

Z mojej strony to tyle. Jeśli będą pytania, chętnie udzielimy odpowiedzi. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo za przedstawienie opinii komisji, koreferatu oraz wyników kontroli NIK.

Otwieram dyskusję. Proszę bardzo, pan poseł Dariusz Rosati.

Poseł Dariusz Rosati (KO):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, zanim zadam dwa pytania przedstawicielom ministerstwa, chciałbym w nawiązaniu do mojej wcześniejszej wypowiedzi sprzed przerwy poczynić krótki komentarz. Wprawdzie opinia o wykonaniu budżetu NCBiR w części 28 jest pozytywna i z punktu widzenia formalnego do niczego nie można się przyczepić, to ciągle aktualny pozostaje problem bardzo niskich środków przeznaczonych na badania. W ramach wydatków NCBiR wydano w ubiegłym roku 5 000 200 tys. zł. Po raz pierwszy od 2015 r. te wydatki wzrosły. W latach 2016–2019 spadały. Poziom wydatków w 2020 r. pozostaje na poziomie z 2015 r., a z punktu widzenia udziału w PKB to jest oczywiście o wiele mniej.

Ta szczupłość środków na badania to jest czynnik wpływający na to, że jeśli chodzi o osiągnięcia innowacyjne czy nasycanie nowoczesnymi technologiami polskiej gospo-

darki, idzie to opornie. Polska znajduje się na końcowych miejscach rozmaitych rankingów. Szczupłość środków wpływa również na mniejsze zainteresowanie naukowców współpracą jednostek naukowych z przemysłem, produkcją. Mamy szereg czynników, które wpłynęły na to, że efekt końcowy, jakim powinno być budowanie gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach, w Polsce po prostu się nie udaje.

Przechodzę do pytań. Chciałbym zapytać, po pierwsze, o efekt wydatkowania kwoty 5 mld zł. Mówimy o badaniach stosowanych. Jakie zatem były efekty z punktu widzenia wsparcia dla polskiej gospodarki? Rozumiem, że są rozmaite algorytmy, przy pomocy których ocenia się projekty. Potem przyjmuje się je według przyjętych założeń. Poza formalną oceną, z punktu widzenia poprawności wydatkowania środków budżetowych przez NIK, chciałbym dowiedzieć się, co z tych wydatków wynika dla polskiej gospodarki, dla rozwoju polskiej nauki.

Poproszę o odpowiedź na to pytanie pana ministra albo kogoś z resortu.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Proszę bardzo, pan poseł Czesław Siekierski.

Poseł Czesław Siekierski (KP):

Prosiłbym o informację, jaka jest wielkość środków z regionalnych programów operacyjnych przeznaczonych na obszar nauki. Głównie dotyczy to inwestycji w obszarze infrastrukturalnym. Jak to było w minionym roku? Są różne źródła finansowania. Jaki jest stopień przeznaczenia tych środków na finansowanie uczelni?

Drugie pytanie dotyczy finansowania instytutów resortowych. Widać wyraźnie, że ograniczają one swoją działalność. Czy finansowanie ich działalności jest tylko z jednego obszaru, czyli z MEiN, czy także ze środków poszczególnych resortów? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Nie ma więcej głosów w dyskusji. Proszę zatem przedstawicieli MEiN o odpowiedź na pytania.

Sekretarz stanu w MEiN Dariusz Piontkowski:

Odpowiedzi na pytanie dotyczące NCBiR za chwilę udzieli państwo reprezentujący centrum.

To wahnięcie w latach 2016–2019, ten dołek finansowy wynika z perspektyw finansowych. Około 80% środków wykorzystywanych przez NCBiR to środki pochodzące z UE. Gdy kończy się perspektywa finansowa, naturalne jest, że zmniejszają się nakłady. Gdy rozpoczyna się kolejna, następuje wzrost. Podobny mechanizm występuje także w innych programach unijnych związanych z budżetem UE.

Jeśli chodzi o instytuty podległe poszczególnym ministerstwom, otrzymują one subwencję z Ministerstwa Edukacji i Nauki, natomiast każde z ministerstw dodatkowo może dołożyć własne środki.

Nie mam informacji na temat regionalnych programów operacyjnych.

Przedstawiciele NCBiR proszę o bardziej szczegółową informację na temat działalności i efektów wydatkowania środków.

Zastępca dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju Przemysław Kurczewski:

Dzień dobry. Przemysław Kurczewski – zastępca dyrektora NCBiR.

Pytanie jest o tyle ciekawe, że bardzo trudno jest określić efekty gospodarcze dotacji czy programów, które prowadzimy. Mamy badanie szacujące, iż efekt naszych programów w 2023 r. przełoży się na 17 mld zł dodatkowo w PKB. Jest to szacowany efekt tych programów.

Jeśli chodzi o coroczną utylizację środków, którymi dysponujemy, wynika ona przede wszystkim z jakości wniosków, które są składane. Pieniądze, które teraz rozdysponowaliśmy, to ok. 25% sum, o które do nas złożono wnioski. NCBiR dba o to, żeby wnioski, które dostają dofinansowanie, były jakościowo dobre, żeby projekty rokowały z punktu widzenia możliwości wdrożenia i komercjalizacji. Jednym z głównych naszych celów jest doprowadzenie do komercjalizacji, żeby pieniądze nie skończyły się po dokończeniu badań danego projektu.

Jeżeli projekt został rozliczony poprawnie i jego efekty zostały wdrożone, ma wpływ na PKB, to nie jesteśmy w stanie dokonać oceny faktycznych przychodów danego podmiotu w wyniku komercjalizacji.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.
Proszę bardzo.

Poseł Dariusz Rosati (KO):

Czy istnieje system oceny efektywności działań NCBiR z punktu widzenia określonych kryteriów? Rozumiem, że nie stosujecie wyłącznie kryterium wykonania planu wydatków, nie bacząc na to, co jest finansowane i jaki z tego efekt wynika.

Czy są przeprowadzane regularne analizy? To jest pytanie i do państwa, i do NIK. Czy jest system oceny efektywności wydatków? Są to pieniądze publiczne.

Druga rzecz. Nawiązując do odpowiedzi pana ministra Piontkowskiego, rozumiem, że strumień środków unijnych może ulegać zmianie, ale w takim razie czy nie można zapewnić zwiększonych środków budżetowych, kiedy środki europejskie są skromniejsze w danym roku? Nie wiem, dlaczego w 2015 r. było ponad 5 mld zł i dopiero w tym roku jest zbliżona kwota. Nie wiem, z jakiego powodu środki unijne są wypłacane Polsce w taki sposób, że w środku 5-letniego okresu jest znacznie mniej pieniędzy na badania niż na początku i na końcu. Może pan nam wyjaśni, na czym polega falowanie środków europejskich.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. pan poseł Czesław Siekierski chciał dopytać. Proszę bardzo.

Poseł Czesław Siekierski (KP):

Rozumiem, że nie macie państwo informacji, by odpowiedzieć teraz. Poproszę zatem o odpowiedź pisemną na pytanie o korzystanie ze środków, które są dzielone w Unii, oraz tych, które są dzielone w kraju na szczeblu regionalnym i krajowym. Kolejne perspektywy finansowe systematycznie dokonywały zwiększenia środków na badania i rozwój. To jest realizacja myśli, o której mówił prof. Rosati, rozwoju opartego na wiedzy.

Myślę, że łatwiej byłoby patrzeć na to w kontekście całej perspektywy finansowej. Ujęcie roczne jest trudne do określenia. Perspektywa obecna się kończy. Środki powinny już być w większości zakontraktowane, a więc powinniście mieć państwo rozeznanie. Prawdą jest, że za mało jest wniosków i za mało naszych ekspertów przy ocenie tych wniosków. Żeby móc oceniać, trzeba się na te listy wpisać i wykazywać zainteresowanie. Wiem, że łatwiej jest starać się o środki u marszałka, który często kończy daną uczelnię. Rektor szybciej może dojść do marszałka niż do Brukseli. Oczywiście mówię to w pewnej przerośnię.

Te środki są poważne. Teraz, po brexicie, otworzyła się furtka. Wielka Brytania przodowała w wykorzystaniu środków unijnych. Obecnie te możliwości znacznie się powiększyły. Warto dokonać takiej oceny na przełomie dwóch perspektyw finansowych. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję.
Pan przewodniczący Cymański.

Poseł Tadeusz Cymański (PiS):

Zostałem zainspirowany tymi pytaniami. To, co mówimy, jest bardzo cenne. Temat jest trudny. Jeśli przyjrzeć się regulaminom i zasadom dzielenia środków na szczeblu regionalnych programów operacyjnych, to są całe linie i projekty. Dziś popularne są tematy takie jak: klimat, energia, elektryczność. Wiele wniosków jest składanych na szczeblu województw, marszałków, ale również w NCBiR.

To jest bardzo delikatny temat. Z jednej strony chcemy tych badań, żądamy wręcz. Mówimy o walce globalnej. Europa stawia na rozwój. Z drugiej strony bardzo trudno jest ocenić ryzyko, czy dane badanie, projekt nie spełni się, nie zostanie wdrożone. Przecież to jest istotą badania, tylko musi być racjonalne, uprawdopodobnione, zaopiniowane.

Konieczna jest cała procedura, za którą odpowiada NCBiR. Później słyszymy kaśliwe, czasami szydercze informacje, że dana firma wzięła tyle milionów i gdzie są efekty? Przemielono pieniądze.

Kolega Siekierski zauważył ciekawą rzecz. W rozpisce widzimy, że badanie kosztowało ileś milionów, było 4 tys. godzin badawczych. Pieniądze zostały przemielone. Śmieje się do rozpuku pan prof. Rosati. Nie chcemy tworzyć spiskowej teorii dziejów, ale kwestia jest mocno postawiona. Nie musimy się wstydzić, że nie jesteśmy w czołówce krajów. Mamy zdolnych ludzi, którzy wyjeżdżają za granicę. Temat jest szerszy, bo młodzi wyjeżdżają np. do Niemiec, gdzie dostają kasę. Oni sieją, bardzo dużo sieją, ale część ludzi zostaje. Na tym są ogromne pieniądze i wielkie straty.

Dlatego chuchamy i dmuchamy, żeby zwiększyć nakłady. Podpisuję się pod tym, ale z drugiej strony musi być pytanie – kto będzie to oceniał? Nie jest wstydem stracić nawet dużo pieniędzy w dobrych sprawach, tylko żeby to było uczciwe, transparentne. Były również historie opisywane przez prasę. W niektórych sprawach dotyczących wykorzystania środków toczą się postępowania prokuratorskie.

To są bardzo trudne tematy. Nie chcę się mądrzyć. Podpisałbym się pod tym, tylko nie wiem, czy teraz jesteśmy w stanie ten temat pogłębić. Podpisałbym się pod wnioskiem, żeby te środki jak najlepiej wykorzystywać i żeby system był bardziej transparentny. Co do kierunków, są one jasne. Musimy powiedzieć o ogromnych zapóźnieniach technologicznych. Mamy nowoczesne firmy, ale kiedy przyjrzeć się wyposażeniu przeciętnego warsztatu w Niemczech czy w Austrii i w Polsce, wypadamy słabo. Importujemy wiele rzeczy, które można by wykonać w Polsce.

Dotknę jeszcze odrębnego tematu – kształcenia zawodowego. To jest bardzo ciężki temat. Firmy prywatne uczą młodych ludzi. Oni kończą szkoły, ale nie potrafią podstawowych rzeczy. Dziś mamy technikę na takim poziomie i moglibyśmy wykonywać wiele rzeczy, które sprowadzamy za grube pieniądze. Nie mówię o zaawansowanej technice w biomedycynie, lecz o rynku mechanicznym. Takie są fakty.

Nie mam wyraźnych konkluzji. Podpisuję się pod wypowiedziami moich kolegów.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Czy pan minister i przedstawiciele NCBiR chcieliby uzupełnić?

Sekretarz stanu w MEiN Dariusz Piontkowski:

Przedstawiciele NCBiR za chwilę powiedzą, w jaki sposób wybierają projekty, bo o to głównie było pytanie. Na etapie zgłaszania projektu bardzo trudno jest ocenić, czy projekt zakończy się wdrożeniem, czy nie. To jest tak, jak z rozpoczynaniem działalności gospodarczej. Po to m.in. tworzy się fundusze na potrzeby startupów, aby dać jak najszerzej grupie, tej części młodych ludzi rozpoczynających działalność gospodarczą, środki na rozpoczęcie działalności, na pierwsze miesiące czy czasami nawet lata, bo może z tych pomysłów wyklucze się jakiś wielki projekt.

Wiedzą państwo, że firmy ogólnoswiatowe rozpoczynały swoją karierę w garażu, ale nie każda firma działająca w garażu stawała się potem Microsoftem. Podobnie jest z badaniami naukowymi. Nie każdy rozpoczęty projekt badawczy zakończy się wielkim odkryciem, które doprowadzi do tego, że nastąpi przełom technologiczny. Wybór projektów jest rzeczywiście bardzo trudny. Musimy się z tym pogodzić. Myślę, że podobnie jest na całym świecie. Część ulokowanych pieniędzy na badania naukowe nie przynosi praktycznych rozwiązań. Taka, niestety, jest kolej rzeczy. Kwestia – jak duża część projektów wybranych kończy się pozytywnym efektem? Mam nadzieję, że za chwilę NCBiR nam nieco więcej na ten temat powie. W notatce przesłanej do państwa posłów są poszczególne programy, ale szczegółów rzeczywiście nie ma.

Jeśli chodzi o perspektywę unijną, identyczny mechanizm działa przy wszystkich środkach unijnych – czy to wykorzystywanych na szczeblu centralnym, czy na szczeblu samorządowym. Swego czasu byłem marszałkiem województwa i pamiętam, że w odniesieniu do środków regionalnych również jest to problem. Nowa perspektywa, choć ma określone daty, to realnie środki zaczynają spływać 2,3,4 lata później. Stąd wahnięcia w poziomie dofinansowania środków unijnych. Dziś jesteśmy na etapie wykorzystywania jeszcze środków z perspektywy unijnej, która teoretycznie się skończyła, bo była

do 2020 r., ale przecież pieniądze są ciągle wykorzystywane, bo jest zasada $n+3$. Podobnie było w latach 2015, 2016. Jeżeli 80% środków NCBiR pochodzi ze środków unijnych, to trudno byłoby w bardzo poważnym stopniu dodatkowo ogromne środki znaleźć z budżetu państwa. Ogólnie nakłady na naukę wzrastają w ostatnich latach.

NCBiR bardzo proszę o kilka szczegółów dotyczących techniki wybierania projektów i informację o tych, które zakończyły się sukcesem.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Proszę bardzo.

Zastępca dyrektora NCBiR Przemysław Kurczewski:

Dzień dobry państwu. To jest bardzo ciekawe pytanie. Jestem w NCBiR półtora roku. Pierwszy raz pełnię funkcję publiczną. Bardzo bym chciał mieć poczucie konkretnej kwoty, którą mógłbym się chwalić. Rzeczywiście częścią uroku badań i rozwoju jest to, że wiele z nich po prostu nie wychodzi. W NCBiR przykładamy dużą wagę do tego, żeby projekty, które są nam przedstawiane na etapie wstępnej oceny, były sprawdzane przez naszych ekspertów – ekspertów zewnętrznych. To są eksperci naukowcy i komercyjni, którzy odpowiadają na pytanie, czy dany projekt przedstawia odpowiednią metodologię naukową, a także czy ma szansę na komercjalizację.

Projekt, który przechodzi przez to sito i dostaje pozytywną opinię, to jeden z czterech projektów przeglądanych. Obecnie finansowanie otrzymuje ok. 25% wniosków. Kiedyś to było 20%. Jednym ze sposobów doprowadzenia projektu do sukcesu jest upewnienie się, że projekt jest wykonywany w taki sposób, w jaki zostało założone, że będzie wykonywany i że metoda naukowa, która jest prowadzona, spełnia wymogi naukowe. Projekt jest śledzony przez ekspertów, nie tylko z punktu widzenia kosztowego, ale także metodologicznego. Dzięki temu upewniamy się, że pieniądze nie są „przepalane” na rzeczy niezgodne z metodologią, albo że ktoś nie wpadł na zupełnie inny pomysł po drodze i wydaje te pieniądze w innym celu.

Jest spora liczba projektów, ok. 10%, w czasie realizacji których widać, że z tego nic nie będzie. Te projekty są rozliczane i zamykane. To jest coś absolutnie naturalnego. Są projekty, które kończą się na tzw. etapie szóstym, czyli metodologia została spełniona, projekt został przeprowadzony w sposób adekwatny, ale nie wyszło. Czyli operacja się udała, ale pacjent zmarł. To też się zdarza.

Projekty dokańczane i wdrażane są rozliczane jako spełniające swój cel. Są wdrażane w przemyśle bądź z biznesie. Jest duży problem z policzeniem faktycznego efektu każdego z projektów, ponieważ mamy bardzo różne projekty. Zaczynają się od projektów procesowych. Innowacja nie polega tylko na tym, że budujemy zupełnie nową bombę atomową, tylko są to rzeczy związane z procesami, z cyfryzacją, z usprawnieniami. Spektrum projektów obejmuje rzeczy od bardzo prostych do bardzo skomplikowanych, projekty od kilkuset tysięcy zł do kilkudziesięciu milionów zł. zdarzył nam się też projekt na 300 mln zł.

Wyliczenie faktycznego dodatku w PKB jest bardzo trudne, biorąc pod uwagę bardzo duży wolumen projektowy – tysiące projektów, a różnorodność tematyki jest olbrzymia. Osobiście zajmuję się przede wszystkim znanym projektem BRIDGE Alfa i instrumentami zwrotnymi. Mogę państwu powiedzieć, że jeżeli cały program zakończy się wydatkowaniem ok. miliarda zł i ok. 20% firm z tych, które zostały sfinansowane, osiągnie sukces, to jest naprawdę super.

Nie dalej niż wczoraj czy przedwczoraj chwaliłem się jednym z większych wyjść z projektu BRIDGE Alfa. Tych projektów będzie coraz więcej. Jeśli ok. 20% kwot, które zostały wydatkowane zgodnie z procedurą i celem, osiągnie cel rynkowy, to będziemy naprawdę w dobrej sytuacji. Zdarza mi się rozmawiać z kolegami, którzy prowadzili tego typu projekty w Izraelu. To naprawdę nie będzie zły wynik.

Na dzień dzisiejszy jest mi bardzo trudno powiedzieć państwu, czy polskie PKB dzięki 5 mld zł wydanych w zeszłym roku wzrośnie o taką kwotę, czy inną. Osobiście jestem przekonany, że przyszłość Polski leży w tym, co robi teraz NCN i NCBiR. Często słyszę pytanie, po co pracować nad rzeczami, które gdzieś już są wymyślone. Gdy Apple był tworzony, komputery już istniały.

Nie jestem w stanie podać państwu konkretnej kwoty, jak to wpływa na PKB. Zgadzam się z przedmówcami, że tych środków powinno być więcej. Zgadzam się, że chłonność polskiej strefy naukowej czy politechnik jest dużo większa i mogłaby być lepiej wykorzystana. W przyszłości trzeba popracować nad procesami transferu umiejętności i wiedzy z uczelni do biznesu. To jest – moim zdaniem – większy problem niż finansowanie. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Najwyższa Izba Kontroli jeszcze, proszę.

Dyrektor departamentu NIK Piotr Prokopczyk:

Bardzo dziękuję. W pytaniu pana pośła pojawiła się kwestia: czy NIK odnosiła się do rozliczania projektów i efektywności działalności NCBiR. Chciałbym pokrótce powiedzieć, że w 2020 r. przeprowadziliśmy kontrolę realizacji strategicznych programów badań naukowych. W ramach tej kontroli (raport już jest dostępny) stwierdziliśmy, że realizacja strategicznych programów badań naukowych o wartości dofinansowania prawie 2 mld zł (1,8 mld zł) przyniosła znaczny wzrost liczby nowych zespołów badawczych, uzyskanych stopni naukowych, publikacji i cytowań. Natomiast nie wpłynęła istotnie na realizację celów polityki naukowej państwa. Inne wskaźniki, jak np. liczba przedsiębiorstw utworzonych do komercjalizacji nowych rozwiązań, zwiększenie przychodów ze sprzedaży lub licencji praw własności przemysłowej bądź wzrost nakładów na działalność badawczo-rozwojową podmiotów pozabudżetowych zrealizowano w niewielkim stopniu. Raport jest oczywiście dostępny. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. zamykam dyskusję nad sprawozdaniem Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży.

Przystępujemy do rozpatrzenia opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Proszę przedstawiciela Komisji, panią poseł Agnieszkę Górską, o zreferowanie opinii Komisji.

Poseł Agnieszka Górską (PiS) – spoza składu Komisji:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, ubiegły rok był trudny dla nas wszystkich, jednak trudności te nie zakłóciły realizacji wydatków państwa w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, a także w części budżetowej 83 – Rezerwy celowe poz. 11,26, 52, 62 oraz w części 85 – Budżety wojewodów ogółem w zakresie działów 801 – Oświata i wychowanie, 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w dniu 23 czerwca bieżącego roku pozytywnie zaopiniowały sprawozdanie za 2020 r. w powyższym zakresie.

Jeśli chodzi o część 82, po zwiększeniu na konta samorządów zostały terminowo przekazane środki w ramach subwencji ogólnej części oświatowej w wysokości 50 156 575 tys. zł. Były to środki wyższe w porównaniu do 2019 r. o 6,9%. Należy podkreślić, iż rząd prawidłowo nadzorował działania i reagował w miarę potrzeb na zgłaszane problemy wynikające z nadzwyczajności pandemicznej sytuacji. Wydzielona z części oświatowej subwencji ogólnej rezerwa – 0,4% części oświatowej została zwiększona o 54 400 tys. zł, zgodnie z wymaganymi przepisami, realizując wydatki z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych.

W kwocie części oświatowej subwencji ogólnej zostały uwzględnione m.in. podwyżki wynagrodzeń nauczycieli, skutki zmian w strukturze awansu zawodowego nauczycieli oraz skutki zmiany w liczbie etatów nauczycieli. Rezerwy celowe na 2020 r. zostały sukcesywnie wykorzystane na planowane zadania oświatowe.

Przechodzę do części 85. Wydatki zostały zrealizowane w 97,7% planu po zmianach. Było to 106,3% wydatków wykonanych w 2019 r. W dziale 801 wydatki przeznaczono na inwestycje służące realizacji zadań w zakresie m.in. szkół podstawowych, przedszkoli, liceów ogólnokształcących, kuratoriów oświaty. W dziale 854 środki przeznaczono na dofinansowanie inwestycji służących realizacji zadań w zakresie m.in. ośrod-

ków szkolno-wychowawczych, poradni psychologiczno-pedagogicznych, internatów, burs młodzieżowych i ośrodków wychowawczych.

Dochody w działach 801 i 854 były nieco wyższe niż zakładano. Było to związane ze zwrotem dotacji płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, a także z wpływem mniejszej niż zakładano liczby wniosków o pomoc materialną.

W związku z powyższym wnoszę o pozytywną opinię o wykonaniu budżetu państwa w 2020 r. w wyżej wymienionym zakresie. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo, pani poseł. Ze strony Komisji Finansów Publicznych o koreferat poproszę pana posła Zbigniewa Girzyńskiego.

Poseł Zbigniew Girzyński (PS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, po zapoznaniu się z materiałami NIK, opiniami ekspertów oraz stanowiskiem przedstawionym przez Komisję: Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej przychyliam się do wniosku pani poseł Agnieszki Górskiej i wnoszę o pozytywne zaopiniowanie tej części budżetu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Poproszę przedstawiciela NIK.

Dyrektor departamentu NIK Piotr Prokopczyk:

Panie przewodniczący, jeśli pan pozwoli, przekażę głos panu dyrektorowi Zieleckiemu w kwestii dotyczącej części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie części oświatowej. W pozostałym zakresie chętnie udzielię odpowiedzi.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Proszę bardzo.

Pełniący obowiązki wicedyrektora Departamentu Administracji Publicznej NIK Dariusz Zielecki:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Dariusz Zielecki – pełniący obowiązki wicedyrektora Departamentu Administracji Publicznej.

Jeśli chodzi o część 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie części oświatowej, nie możemy mówić o ocenie NIK, ponieważ ocena jest za całą część 82. Ta ocena jest obniżona z uwagi na przypadek rozdysponowania rezerwy do jednostek samorządu terytorialnego niezgodnie z przepisami, ale ta sprawa nie dotyczy części oświatowej subwencji ogólnej.

Jeśli chodzi o kontrolę przeprowadzoną w ramach części oświatowej, subwencja została przekazana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego na podstawie dokonanych wyliczeń poszczególnych kwot i przekazana terminowo. Jeśli chodzi o wydzieloną z części oświatowej rezerwę, również została rozdysponowana terminowo na podstawie wniosków ministra edukacji narodowej w oparciu o kryteria podziału rezerwy zaakceptowane przez stronę samorządową zespołu ds. edukacji, kultury i sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Jeśli chodzi o decyzje zmniejszające kwoty części subwencji oświatowej, zbadaliśmy kilka takich decyzji. Było ich wydanych 20 na łączną sumę ponad 3000 tys. zł. Nasze badanie wykazało, że decyzje zostały wydane prawidłowo, bez zbędnej zwłoki i zgodnie z obowiązującymi procedurami. Tych korekt dokonywano w związku ze stwierdzeniem błędnych danych w systemie informacji oświatowej, stanowiących podstawę do naliczenia części oświatowej subwencji ogólnej. Te kwoty zmniejszające trafiają na omówioną przeze mnie wcześniej rezerwę subwencji w części oświatowej. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Proszę kontynuować.

Dyrektor departamentu NIK Piotr Prokopczyk:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, jeśli chodzi o kwestię dotyczącą rezerw celowych, NIK w ramach kontroli wykonania budżetu państwa objęła pewne pozycje części budżetowej 83. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Jeśli chodzi o część budżetową 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów 801 – Oświata i wychowanie, w ramach kontroli przeprowadzonej u wojewodów nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie realizacji wydatków. Wydatki budżetu państwa na oświatę i wychowanie zrealizowane przez wojewodów stanowiły niecałe 3% ogółu wydatków wojewodów.

Jeśli chodzi o dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, dochody i wydatki w tym dziale nie były przedmiotem szczegółowego badania NIK ze względu na ich znikomy udział w dochodach i wydatkach budżetów wojewodów. Badaniem objęte były prowadzone przez wojewodów działania windykacyjne na rzecz odzyskania zaległych dochodów.

Z mojej strony to tyle. Jeśli będą pytania, chętnie udzielę odpowiedzi. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Henryk Kowalczyk (PiS):

Dziękuję bardzo za przedstawienie wyników kontroli.

Otwieram dyskusję. Nikt się nie zgłasza, zatem stwierdzam zakończenie omawiania wykonania budżetu we właściwości Komisji: Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Jeśli będą jakieś wnioski dotyczące negatywnej oceny wykonania budżetu, to przypominam, że będą one głosowane na posiedzeniu Komisji 14 lipca.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia. Zamykam posiedzenie.